

LANDELIJK COMITE DRUGPREVENTIE

Olandijos nacionalinė narkotikų prevencijos taryba

(Informacija konferencijos "Narkotikai - grėsmė demokratijai" dalyviams. Vilnius, 1997 10 24)

Voorzitter: K.F.Günning, arts. Groene Wetering 24, 3062 PC Rotterdam, tel: (31)-10-453, 2154
Secretaris: Jkvr. D.E. de Marees van Sweinderen, Waalsdorperweg 285. 2597HX den Haag, tel/fax: (31)-70-324.0523
Commissie "Cities against Drugs": mv. E.H.Foppen

Narkotikai Olandijoje. Situacija

Dr. Karelas Giuningas (Karel Günning)
Pasaulio organizacijos "Gydytojai už gyvybę" prezidentas

1. Visa Olandijos narkotikų politika yra grindžiama prielaida, kad kanapių gaminiai (hašišas ir marihuana) yra palyginti nekenksmingi vadinamieji silpni narkotikai. Dėl to daugiausiai kovojama su stipriaisiais narkotikais (sukeliančiais nepriimtina riziką, tokiais kaip heroinas, kokainas, LSD). Olandijos vyriausybė neteikia prioriteto kovai su kanapėmis.
2. Ši prielaida yra klaidinga, ji lemia žalingas pasekmes. Šiaurės Afrikoje jau šimtmečiais plačiai žinoma liga, vadinama kanabizmu. Egiptas pateikė pasiūlymą dėl kanapių ištraukimo iš pavojingų narkotikų sąrašą. 8-erius metus dirbau Maroke apylinkės gydytoju ir pats mačiau kanapių vartojimo padarinius (tas narkotikas Maroke vadinamas keef). Pažinojau žmones, kurie buvo visiškai sveiki, kol jo nevartojo, o pradėję vartoti vos per kelerius mėnesius susirgdavo liga, vadinama kanabizmu - liga, keičiančia charakterį ir elgesį, lemiančia aplaidumą mityboje ir aprangoje, atminties, atsparumo infekcijoms susilpnėjimą ir kitką.
3. Kanapių aktyvusis sudėtinis elementas yra THC (tetrahidrokanabinolis). Ši medžiaga gerai tirpsta riebaluose, bet vandenyje labai sunkiai. Būtent, dėl šios priežasties ją greitai absorbuoja organai, kuriuose gausu riebalų, tokie kaip smegenys, kaulų čiulpai, sėklidės, o pašalinama ši medžiaga labai lėtai. Syki junginių pavartojus, po mėnesio organizme dar galima rasti THC likučių. Tuo atveju, jei kanapės vartojamos reguliariai, organizme kaupiasi THC ir jo didėjanti koncentracija žaloja minėtų organų ląsteles. Šis žalingas poveikis smegenų ląstelėms, baltiesiems kraujo kūneliams (gaminamiems kaulų čiulpuose) ir spermų ląstelėms (gaminamoms sėklidėse) yra pavaizduotas fotografijose.
4. Kanapių dūmuose yra daugiau kancerogeninių medžiagų, negu tabako dūmuose.
5. Olandijos ministrų kabinetas 1995-ųjų metų rugsėjo mėnesio rašte pakartotinai tvirtino, kad nuo aštuntojo dešimtmečio pradžios, ar net nuo septintojo dešimtmečio kanapių vartojimas nedidėjo. Tačiau prieš dešimtmetį Olandijoje tebuvo vos keletas vadinamųjų kavos parduotuvių (jau pačiame pavadinime slypi melas), kuriose buvo leidžiama pardavinėti kanapes nedideliais kiekiais (anksčiau buvo leidžiama vienu kartu pirkti 30 mg, o dabar tik 5 mg). Vyriausybės rašte kavos parduotuvių skaičius (tarp 1.100 ir 1.200)

ir kitų prekybos vietų (900) skaičius siekia iš viso daugiau kaip 2000. Ar galėtų būti, kad taip ženkliai padidėjo pasiūla, jei paklausa stabili?

6. Pakantumas kavos parduotuvėms iš tiesų sudaro įspūdį, kad kanapės yra nežalingas narkotikas. Daugeliui kanapes vartojančių asmenų tai buvo svarbiausia priežastis, paskatinusi pradėti šį narkotiką vartoti.
7. Pakantumo šioms kavos parduotuvėms priežastimi buvo viltis, kad jos padės atskirti kanapių rinką nuo stiprių narkotikų rinkos. Tačiau tai iliuzija, nes narkotikų prekeiviai gatvėse siūlo įsigyti visų įmanomų rūšių narkotikų. Bet netgi tuo atveju, jei būtų įmanoma visiškai atskirti kanapių rinką nuo kitų narkotikų, kas iš to? Kanapės tam tikra prasme yra daug pavojingesnės, negu heroinas ir kokainas.
8. 1993-ųjų metų ataskaita¹ apie piktnaudžiavimą kanapėmis (A) ir naujausia ataskaita² (B) apie marihuanos vartojimą liudija, kad spartėjančiai auga mokinių, vartojančių kanapes, skaičius:

	Yra vartoję	Tebevartoja
A - 1984-1992 m. laikotarpis	nuo 4.8% iki 13.6%	nuo 2.3% iki 6.5%
B - 1990-1995 m. laikotarpis	nuo 7% iki 17%	nuo 2% iki 9%
Iš jų 16-17-mečiai	nuo 12% iki 29%	nuo 5% iki 15%

9. Remiantis ministrų kabineto pažyma dabar Olandijoje yra 675000 žmonių reguliariai vartojančių kanapes.
10. Nederwiet kabinetas, siekdamas apsaugoti “bona fide” kavos parduotuves nuo tiekėjų iš kriminalinių struktūrų, leidžia gyventojams bute auginti 5 kanapių augalus. Olandijoje gaminamas hašišas (vadinamas nederwiet) savo sudėtyje gali turėti 4 kartus didesnę THC procentinę kiekį palyginti su įprastiniu, kadangi joms auginti naudojamas dirbtinis apšvietimas, kuriuo imituojamas šalių, gaminančių hašišą, saulėtas klimatas. Be to patys kanapių augalai yra genetiškai apdorojami. Valstybės prokuroro 1993 m. metinėje ataskaitoje parašyta: “Laikydami geriausių Olandijos inovacijų kultivavimo technologijoje tradicijų, kai siekiama įmanomai aukštesnės kokybės gaminių (skirtų eksportui), nusikalstamos kanapių augintojų grupuotės sukūrė naują hašišo rūšį. Jame THC (aktyvioji dedamoji) yra daug stipresnė, negu įprastiniame. Forensiko laboratorijoje jau buvo užregistruoti atvejai, kai THC sudaro 40%. Todėl šios rūšies žalingas poveikis gali būti didesnis, negu kai kurių stipriųjų narkotikų”. Ministrų kabineto pažymoje užsimenama, kad kanapių su dideliu THC kiekiu vartojimas gali baigtis perdozavimu ir panikos priepuoliais.

¹ WM. De Zwart, C.Mensink, Alcohol, tabak, drugs en gokken in cijfers, NIAD, Dec. 1993.

² Vogels T.Brugman E. van Zessen G.Hetgebruik van alcohol, marihuana en XTC door scholieren., TNO Leiden, 1996.

11. Olandijoje tolerantiška politika, kuria pripažįstamas kanapių auginimas namuose, kavos parduotuvės ir “vartotojų kambariai” (vietos, kuriose vartojantieji gali nebaudžiami vartoti bet kuriuos narkotikus), neapsaugoja nuo narkotikų daromos žalos. Tokia politika prieštarauja Jungtinių Tautų 1961 m. Bendrajai Konvencijai. Tai nesudaro sąlygų narkotikų vartotojui atsikratyti savo žalingo įpročio. Tai sukelia milžiniškas kančias pačiam vartotojui ir jo šeimai, o aplinkiniams sumaištį. Tai kelia grėsmę kaimyninių šalių politikai narkotikų atžvilgiu. Ir, pagaliau, ar galima tikėtis, kad pakantumas vidiniam blogiui gali duoti gerus rezultatus?
12. Ministrų kabinetas taip pat pažymėjo, kad heroino vartojimas priskirtinas prie pavojingų įpročių. Tačiau heroinu neišgydysi narkomano, taigi, priklausomybė išliks visą gyvenimą. Garantija, kad heroinas visada bus prieinamas (jeigu bus skiriamas legaliai - red. pastaba), yra viena iš paskatų pradėti jį vartoti. Pigių narkotikų pasiūla dar labiau padidins jų paklausą³, padidins sumaištį ir narkomanų skaičių bei narkotikais grįstą turizmą. Tačiau institucijų, kuriose gydoma be narkotikų, patirtis patvirtina, kad įmanoma išgydyti **net sunkiausią narkomanijos atvejį**.
13. Jei mes iš tiesų norime sėkmės, tuomet mūsų tikslas turėtų būti visuomenė be narkotikų. Nesvarbu, ar mes kada nors pasieksime šį tikslą. Mes juk negalime palikti šiandieninius narkomanus be gydymo vien dėl to, kad ne visus pasiekiamo. Tačiau yra šalių, pavyzdžiui, Švedija, kurioms tai padaryti pavyko.

Štai dėl to mes rekomenduojame keturių sudėtinių dalių politiką narkotikų atžvilgiu.

1. **Tinkamas informavimas:** tėvų, mokyklų, vaikų supažindinimas su narkotikų, taip pat ir su hašišo daroma žala.
2. Narkotikų išstūmimas iš visuomenės. Būtina susidoroti ne vien tik su prekeiviais, bet taip pat ir su narkotikų prekiautojais gatvėje. Tada narkotikų vartotojui būtų sunkiau jų rasti.
3. Tinkamas **narkomanų gydymas**, jeigu reikia, prievartinis, įstaigose be narkotikų, kuriose su narkomanais pagarbiai elgiamasi ir skatinama išmokti darbo, atgauti savigarbą, tapti labiau motyvuotais, kai palaipsniui yra detoksikuojami jų kūnai.
4. Tinkama tolesnė priežiūra. Kiekvienam buvusiam narkomanui rekomenduojama turėti konsultantą, kuris paremtų jį, padėtų surasti darbą, būstą. Rekomenduojama tikrinti šlapimą kas savaitę, kad būtų galima atpažinti recidyvus.

Rotterdam 15 June 1997, K.F.Günning, arts. President LCD

Groene Wetering 24, 3062 PC Rotterdam, Tel: 0031-10-452.5536, Fax: 0031-10-453.2154

³ Moll H. Meerjonge verslaafden door goedkope haroine (More addicts with cheaper heroin) NRC Handelsblad, 2-7-92.